

**Prof. dr hab. Bogusław Banaszak**  
**Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii**  
**Uniwersytet Wrocławski**

***Relacje polsko-rumuńskie. Historia, gospodarka, Unia Europejska,***  
**red. Stanisław Sagan, Viktoriya Serzhanova,**  
**Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2013, s. 156**

Do dobrej tradycji akademickiej należy wydanie prac poświęconych rozwojowi stosunków wzajemnych między państwami, odgrywających w życiu szczególną rolę w danym regionie. Należą do nich niewątpliwie Polska i Rumunia – kraje związane politycznie, kulturalnie i gospodarczo od końca I wojny światowej. W recenzowanym tomie autorzy poszczególnych opracowań podjęli się omówienia, prezentujących wyniki ich badań, tematów szczegółowych związanych z tytułem dzieła.

Redaktorzy każdej książki zbiorowej stoją przed trudnym zadaniem – uporządkowania według przejrzystego kryterium różnych tematycznie prac. Z *Wprowadzenia* autorstwa Redaktorów, ani ze spisu treści nie wynika jasno to kryterium. Na marginesie dodam tu tylko, że nie jest dobrze, gdy po prostu zamieszczają poszczególne opracowania według kolejności alfabetycznej nazwisk ich autorów. Pewną podpowiedź co do takiej struktury znajdujemy w streszczeniu wskazującym, że „Badania nad problematyką stosunków między Polską a Rumunią, stanowiące treść niniejszego opracowania, należy postrzegać w trzech zasadniczych płaszczyznach: historycznej, politycznej, a współcześnie także gospodarczej”. Można byłoby zatem stworzyć strukturę książki łączącą tematycznie poszczególne artykuły i wyodrębnić te trzy części.

*Mniejszości narodowe w Rumunii a programy współpracy transgranicznej i transnarodowej* pióra M. Karapyty, podkreślając rolę mniejszości narodowych jako jednego z podstawowych stymulatorów bogactwa kulturowego Rumunii, podejmuje aktualny aspekt ich istnienia i ich wpływ na stosunki z krajami ościennymi. Rozważania dają interesujący przegląd uwarunkowań historycznych, regulacji prawnych i dokumentów politycznych z okresu współczesnego. Artykuł zawiera interesujące przemyślenia, potwierdzające konieczność poświęcenia większej uwagi najnowszej historii rozwoju współpracy transgranicznej na Bałkanach.

„Otwarcie Unii Europejskiej na kraje Europy Środkowej i Wschodniej oddziaływało nie tylko na dynamikę w Europie, ale także w ramach tych krajów” – ten cytat ze wstępu artykułu L. Şoproni i M. Mărcuţ najlepiej wyjaśnia wagę podjęcia przez Nie charakterystyki wysiłków Polski i Rumunii akcesji do tzw. Eurostrefy. Autorki w sposób obszerny omawiają elementy konstytuujące Eurostrefę oraz realia ekonomiczne Polski i Rumunii. Artykuł ważny nie tylko jako rozprawa teoretyczna, ale też dla praktyki. Pozytywnie należy ocenić wyodrębnienie zaopatrzonych tytułami podrozdziałów, co zwiększa przejrzystość wywodów i ułatwia ich odbiór.

Przedmiotem kolejnego opracowania autorstwa J. Horgi i M. Brie jest perspektywa uczynienia z granicy węgiersko-ukraińsko-rumuńsko-mołdawskiej wewnętrznej granicy UE. Autorzy wychodzą od wskazania kwestii transgranicznych, które powinny zostać zreformowane, a na pewno poddane pod publiczną debatę. W tym kontekście omawiają wyniki badań przeprowadzonych na Uniwersytecie w Oradei i uniwersytetach partnerskich na temat granic i współpracy je przekraczającej. Kończące opracowanie uwagi do przeprowadzonych badań, znajdujące się na ostatnich dwóch stronach są dobrze usystematyzowane w oparciu o najważniejsze problemy ujęte w treści recenzowanego artykułu. Godna uwagi jest też obszerna bibliografia załączona do artykułu.

I. Gânfălean, D. M. Bogdan i G. Barbuleţ w opracowaniu pt. *A Study on Emigration and Immigration Institutions in Romania* podejmują problematykę rzadko poruszaną w piśmiennictwie prawniczym. Autorzy nie ograniczają się do zreferowania odpowiednich regulacji prawa rumuńskiego, ale przedstawiają interesujące dane dotyczące imigracji i emigracji. Podejmują w oparciu o nie próbę oceny regulacji normatywnej.

L. Dodu-Gugea i M. Popa podjęły w swoim opracowaniu problematykę współczesnych relacji handlowo-ekonomicznych między Mołdową a Polską. Nie sposób rozważyć w – z natury swojej – krótkim artykule wszystkie aspekty tych relacji. Zdając sobie z tego sprawę, Autorki omawiają je w sposób ogólny, ukazując ich dynamikę w określonych przedziałach czasowych. Rozważania Auterek ilustrowane są wykresami, danymi statystycznymi itp., co ułatwia ich odbiór.

*Polsko-rumuńskie stosunki gospodarcze po akcesji Rumunii do Unii Europejskiej*  
E. Bonusiak w sposób skrótowy, ale wyczerpując najważniejsze problemy, zapoznają czytelnika polskiego nie tylko z umowami międzynarodowymi leżącymi u podstaw tych stosunków, ale także z ich konsekwencjami dla współczesnych wydarzeń na rynkach

światowych. Rozważania Autorki ilustrowane są danymi statystycznymi ujętymi w części w tabele, co ułatwia ich odbiór.

Do współczesnych wyzwań transformacji ustrojowej nawiązuje opracowanie pióra G. Bonusiaka *Polsko-rumuńskie stosunki polityczne po roku 1989*. Autor omawia nie tylko podstawowe etapy rozwoju stosunków bilateralnych, ale również, co szczególnie istotne, fazy rozwoju politycznego obu państw w całym okresie transformacji. Rozważania Autora prowadzone są jednym ciągiem. Zasugerować można by wprowadzenie wewnętrznego ich podziału, np. poprzez podtytuły lub punkty. Ułatwiłoby to ich odbiór.

M. Niemczyk jest autorem opracowania pt. *Kilka uwag na temat związków Profesora Manfreda Lachsa z Rumunią*. Struktura artykułu jest w pełni dostosowana do koncepcji rozwiązania tematu.

*Węgierski okręg autonomiczny (1952-1968) w świetle dokumentów polskiej misji dyplomatycznej w Bukareszcie* J. Sokołowskiej podejmuje problematykę mało znaną w Polsce. Stanowi on udane połączenie kilku wątków – mniejszości narodowych, stosunku do nich w różnych okresach historycznych oraz funkcjonowania państw tzw. realnego socjalizmu. Niemniej ciekawe jest ukazanie funkcjonowania polskiej służby dyplomatycznej w latach 50-tych i 60-tych XX w.

Recenzowane artykuły stanowią nie tylko dowód aktywności badawczej ich autorów, ale też są ważnymi pozycjami o wartości naukowej, adresowanymi zarówno do prawników-teoretyków, jak i dla prawników-praktyków, ekonomistów, politologów, a także studentów tych kierunków. Należy podkreślić, że w polskiej literaturze naukowej brak jest w istocie współczesnych opracowań poświęconym stosunkom polsko-rumuńskim. Książka pod red. Stanisława Sagana i Viktoriyi Serzhanovej wypełnia te lukę.